

საბანკო გარანტიის სამართლებრივი ბუნების მიმოხილვა დამოუკიდებლობისა და „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპებთან მიმართებით

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი კრედიტორის მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებებიდან გამომდინარე ურთიერთობის რეგულირების ნორმებს ითვალისწინებს. ეს საშუალებები კოდექსის სხვადასხვა თავში არის გაბნეული, მათი სამართლებრივი ბუნების გათვალისწინებით.

საბანკო გარანტია მოთხოვნის უზრუნველყოფის ერთ-ერთი საშუალებაა, სადაც გარანტი კისრულობს თანხის გადახდას და კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში. იგი კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილების ყველაზე სწრაფ და ეფექტურ საშუალებად მიიჩნევა. საბანკო გარანტია, როგორც უზრუნველყოფის საშუალება, 1960-იანი წლების შუა პერიოდიდან გამოჩნდა ამერიკის ადგილობრივ ბაზარზე, თუმცა 1970-იანი წლებიდან იგი ფართოდ გამოიყენება საერთაშორისო საბანკო პრაქტიკაში.¹

საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი ფართოდ გამოიყენება როგორც საერთაშორისო სავაჭრო-ეკონომიკურ ურთიერთობებში, ასევე, ქვეყნის საზღვრებს შიგნით. იგი უკავშირდება როგორც ფულადი, ისე არაფულადი ვალდებულების შესრულებას. გარანტია გამოიყენება ისეთი სახელშეკრულებო ურთიერთობების უზრუნველსაყოფად, რომლებიც დაკავშირებულია საქონლის მიწოდებასთან ან სამშენებლო სამუშაოთა შესრულებასთან.² საბანკო გარანტიები დოკუმენტურ აკრედიტივთან ერთად თანამედროვე კომერციული ურთიერთობების უმთავრესი ელემენტია. საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობებში გამოყენების ინტენსიური რაოდენობისა და რეგულირების პროცესში არსებული პრობლემების გამო, სახელმწიფოს მიერ მიღებული სამართლებრივი ნორმების გარდა, მისი რეგულირება საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ მიღებული უნიფიცირებული წესებისა და გაეროს სავაჭრო კომისიის კონვენციის³ (შემდგომში – კონვენცია) საფუძველზე ხორციელდება.

მრავალგვარი რეგულირების მიუხედავად, საბანკო გარანტია რთული სამართლებრივი ბუნებით გამოირჩევა. ამასთან, მისგან გამომდინარე მოთხოვნის სწორი მართვა აუცილებელი და სავალდებულოა. ვინაიდან მასთან პირდაპირ არის დაკავშირებული ურთიერთობების მონაწილე მხარეთა მოთხოვნებისა და ვალდებულებების არსებობა. ურთიერთობის ამგვარი კომპლექსურობა პრაქტიკაში საკმაოდ ბევრ პრობლემას იწვევს. ხელშეკრულების მხარეები სათანადოდ ვერ ახდენენ საკუთარი უფლებების რეალიზებას, მოთხოვნის მართვას და უფლების დაცვას, რაც უმეტეს შემთხვევაში, დავის საგანი ხდება.

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტის მონვეული ლექტორი.

¹ Bertrams R., Bank Guarantees in International Trade, 3rd ed., Kluwer Law International, 2004, 1.

² Kayembe G.L., The Fraud Exception in Bank Guarantee, 2008, 1.

³ დამოუკიდებელი გარანტიებისა და რეზერვული აკრედიტივების შესახებ კონვენცია, Convention on Independent Guarantees and Stand-by Letters of Credit.

საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე პრობლემური საკითხები მრავლად არის საქართველოს სინამდვილეშიც. მათი სიმრავლე სახელმწიფო შესყიდვების ურთიერთობაში საბანკო გარანტიების გამოყენების დანერგვამ და რაოდენობის ზრდამ გამოიწვია.

ნაშრომში განხილულია საბანკო გარანტიის სამართლებრივი ბუნება და მისი უმთავრესი პრინციპები, რომლებიც საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე მოთხოვნის მართვის პროცესში უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებენ.

საკვანძო სიტყვები: გარანტია, დამოუკიდებელი ბუნება, სახელმწიფო შესყიდვები, უზრუნველყოფის საშუალება, გარანტი, პრინციპალი, ბენეფიციარი, მოთხოვნა, მოთხოვნის წარდგენის ვადა, „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი, მოთხოვნის სწორი მართვა, საავანსო უზრუნველყოფის გარანტია, ხელშეკრულების შესრულების გარანტია, საბანკო გარანტიის პირობები, კონკურენცია, კონვენცია.

1. შესავალი

სამოქალაქოსამართლებრივი ურთიერთობები მხარეთა შორის ხელშეკრულების თავისუფლების უმნიშვნელოვანეს პრინციპს ემყარება. იგი შეიძლება დასახელდეს სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარების ერთ-ერთ საფუძვლად. 1991 წელს საქართველოს სახელმწიფო დამოუკიდებლობის გამოცხადებამ, კერძო საკუთრებისა და საბაზრო ეკონომიკის პრინციპის აღიარებით, აუცილებელი გახდა ახალი სამოქალაქო კოდექსის შექმნა.⁴ ახალი სსკ-ის შექმნამ სამოქალაქო სამართლის ძირითადი ელემენტები ახლებურად განსაზღვრა: ხელშეკრულების მხარეებს მისცა უფლებამოსილება, საკუთარი შეხედულებისამებრ ჩამოეყალიბებინათ ხელშეკრულების პირობები, ამასთან, შეთანხმებულიყვნენ იმ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, რომლებიც მოწესრიგებული არ არის სამოქალაქო კანონმდებლობით. კერძოდ, სსკ-ის მე-10 მუხლის მეორე ნაწილით განსაზღვრულია, რომ „კერძო სამართლის სუბიექტებს შეუძლიათ, კანონის ფარგლებში თავისუფლად დადონ გარიგებები და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულებათა შინაარსი. მათ შეუძლიათ, დადონ ისეთი ხელშეკრულებებიც, რომლებიც კანონით გათვალისწინებული არ არის, მაგრამ არ ეწინააღმდეგება მას.“ ამ პრინციპის საფუძველზე კერძო სამართლის სუბიექტებს გარანტირებული აქვთ იმის შესაძლებლობა, რომ საკუთარი შეხედულებისამებრ მიიღონ გადაწყვეტილება, შევიდნენ თუ არა კონკრეტულ ურთიერთობებში და ერთმანეთს შორის თვითონ განსაზღვრონ უფლება-მოვალეობები. მხარეთა ავტონომიურობის ფუძემდებლური პრინციპის საფუძველზე მონაწილეებს შეუძლიათ, განახორციელონ კანონით აუკრძალავი ნებისმიერი მოქმედება, მათ შორის ისეთი, რომელიც არ არის კანონით გათვალისწინებული.⁵ სამოქალაქო სამართალი კერძო ინტერესებისა და ინიციატივის ხელსაყრელ ნიადაგს ქმნის, რაც, უპირატესად, აღნიშნული ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპით გამოიხატება, რომელიც სსკ-ის 319-ე მუხლშია განმტკიცებული.⁶

კერძო ავტონომიის პრინციპის შეზღუდვა გამოიხატება სამოქალაქო უფლებების კეთილსინდისიერად განხორციელების ვალდებულების დაკისრებითა⁷ და უფლების ბოროტად

⁴ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, რედაქტორი ლ. ჭანტურია, 2017, 28.8.

⁵ ჭანტურია ლ., სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი, 2011, 90.

⁶ იქვე, 91.

⁷ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-8 მუხლის მესამე ნაწილი.

გამოყენების დაუშვებლობით.⁸ ორივე შემთხვევაში ამ შეზღუდვის მიზანი არის სხვათა თავისუფლებათა დაცვა.⁹ უფლების ბოროტად გამოყენების აკრძალვის მიზანს სამოქალაქო კოდექსი აღწევს, ერთი მხრივ, იმპერატიული ნორმების დანესებით, რომლებიც ბათილად მიიჩნევენ უფლების ბოროტად გამოყენებას, ხოლო, მეორე მხრივ, უფლების ბოროტად გამოყენების¹⁰ აკრძალვით.¹¹ სსკ-ის 115-ე მუხლით განსაზღვრულია ზოგადი აკრძალვა იმ შემთხვევებისათვის, როდესაც უფლების ბოროტად გამოყენების კონკრეტული შემთხვევა სპეციალური იმპერატიული ნორმებით არ არის გათვალისწინებული.¹²

ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი მხარეთა შორის არა მარტო ტრადიციული ხელშეკრულების პირობების თავისუფლად განსაზღვრის წინაპირობა გახდა, არამედ მხარეებმა საკუთარი შეხედულებისამებრ განსაზღვრეს სრულიად ახალი სამართლებრივი ურთიერთობები. ამის მაგალითია სხვადასხვა სახის ახალი ხელშეკრულების წარმოშობა, რომელიც სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარებით იყო ნაკარნახევი. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ქვეყნის საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლამ ხელი შეუწყო სხვადასხვა სახის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარებას, თუმცა პარალელურად აუცილებელი გახდა მათი მარეგულირებელი ნორმების დახვეწა, გაძლიერება და ხელშეკრულების მხარეთა შემოზღოვანი მექანიზმების გათვალისწინება.

ახალმა სამოქალაქო კოდექსმა, წინამორბედებისაგან განსხვავებით, უფრო მეტი ხელშეკრულების ტიპი გაითვალისწინა. აღსანიშნავია კონკრეტული კრედიტორის მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებათა სიმრავლე.

საბანკო გარანტია კომერციულ ურთიერთობებში კრედიტის უზრუნველყოფის ერთ-ერთი ყველაზე საიმედო და გავრცელებული საშუალებაა.¹³ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი საბანკო გარანტიის სახეებს არ ითვალისწინებს, თუმცა საერთაშორისო პრაქტიკაში მრავალი ერთმანეთისაგან განსხვავებული გარანტია გამოიყენება. თითოეულ მათგანს აქვს დამოუკიდებელი ნიშნები, ბუნება, სახელწოდება და რეგულირების წესი. შესაბამისად, მათი ერთად და ერთნაირად განხილვა დაუშვებელია. სსკ მხოლოდ იმ საბანკო გარანტიის მარეგულირებელი ზოგადი ხასიათის ნორმებს ითვალისწინებს, რომლებიც მის თავდაპირველ რედაქციაში იყო მოქცეული. გასული საუკუნის 90-იანი წლების ქართული საბანკო სისტემის, საბანკო ურთიერთობების რაოდენობისა და სასამართლო პრაქტიკის გათვალისწინებით, შესაძლებელია ითქვას, რომ კოდექსის ნორმები სრულად პასუხობდა მის თანამედროვე გამოწვევებს. სამწუხაროდ, ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარებისა და სამენარმეო ბრუნვის გაზრდის მიუხედავად, კანონმდებლობაში შესაბამისი ცვლილებები არ განხორციელებულა. შესაბამისად, ზოგადი და მოძველებული საკანონმდებლო ნორმების ანალიზი და განზოგადება სასამართლოს პრაქტიკის საფუძველზე ხორციელდება. მიუხედავად იმისა, რომ სამოქალაქო კოდექსში არ განხორციელებულა შესაბამისი ცვლილება, რამდენიმე აქტმა გაითვალისწინა საბანკო გარანტიების შესახებ ჩანაწერი. ისინი შეიძლება მივიჩნიოთ სპეციალურ კანონებად, რომლებიც შესაბამისი რეგულირების სფეროს

⁸ იქვე, მე-10 მუხლის მესამე ნაწილი.

⁹ *ჭანტურია ლ. (რედ.)*, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, 2017, 28, 59.

¹⁰ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 115-ე მუხლის მიხედვით, „სამოქალაქო უფლება უნდა განხორციელდეს მართლზომიერად. დაუშვებელია უფლების გამოყენება მარტოდენ იმ მიზნით, რომ ზიანი მიადგეს სხვას“.

¹¹ *ჭანტურია ლ. (რედ.)*, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, 2017, 28, 59.

¹² იქვე, 2017, 28, 654.

¹³ *ჭანტურია ლ.*, კრედიტის უზრუნველყოფის სამართალი, თბ., 2012, 204.

მიზნებისთვის სპეციალურ მოთხოვნებს განსაზღვრავს, ვინაიდან აზუსტებს შესაბამისი სახისა და მიზნობრიობას საბანკო გარანტიებთან დაკავშირებით სამოქალაქო კოდექსის ზოგად ნორმებს.¹⁴ მათ შორის აღსანიშნავია „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“¹⁵ კანონსა და კანონქვემდებარე აქტებში არსებული ჩანაწერი გარანტიის სახეებთან, რაოდენობასა და პირობებთან დაკავშირებით. ამის მიუხედავად, პრაქტიკაში არსებული პრობლემები ცხადყოფს რეგულირების ნაკლებობას და ცვლილებების აუცილებლობას.

საბანკო გარანტიის ინსტიტუტი ფართოდ გამოიყენება მსოფლიო ქვეყნების სავაჭრო-ეკონომიკურ ურთიერთობებში. მისი დანერგვა ამერიკის შეერთებულ შტატებში დაიწყო, თუმცა დღეს მთელი მსოფლიოს მასშტაბით აქტიურად გამოიყენება. სახელმწიფოს მიერ მიღებული სამართლებრივი ნორმების გარდა, მისი რეგულირება ხორციელდება საერთაშორისო-სავაჭრო პალატის მიერ მიღებული უნიფიცირებული წესებისა¹⁶ და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სავაჭრო კომისიის „დამოუკიდებელი გარანტიებისა და რეზერვული აკრედიტივების შესახებ კონვენციის“¹⁷ (შემდგომში – კონვენცია) საფუძველზე, რაც უდავოდ მიუთითებს ამ პროდუქტის მნიშვნელობასა და გამოყენების ინტენსივობაზე.

მრავალგვარი რეგულირების მიუხედავად, საბანკო გარანტია რთული სამართლებრივი ბუნებით გამოირჩევა და მისგან გამომდინარე მოთხოვნის სწორი მართვა საკმაოდ ბევრ პრობლემას წარმოშობს.

ქართულ სინამდვილეში საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე მოთხოვნის სწორად მართვა საკმაოდ რთული და პრობლემური საკითხია. ნაშრომში განხილულია საბანკო გარანტიის სამართლებრივი ბუნება და მისი სახეები. ამასთან, ყურადღება გამახვილებულია გარანტია-თა რეგულირების წესსა და მის სამართლებრივ შედეგზე. საერთაშორისო პრაქტიკაში საკმაოდ დიდი ხნის წინ დანერგილი და გამოყენებადი რეგულირების სპეციფიკური პრინციპები და წესები საქართველოს სინამდვილეში მწირად არის გამოყენებული. ამასთან, იშვიათად ხდება სასამართლოსათვის მიმართვა საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული თანხის ბენეფიციარისათვის გადახდამდე. აღსანიშნავია სარჩელის უზრუნველყოფათა ღონისძიებების გამოყენების მწირი და ერთმანეთისაგან განსხვავებული პრაქტიკა.

2. საბანკო გარანტია, როგორც მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალება

საბანკო გარანტია ხელშეკრულების მხარეთა მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებაა. იგი, უმეტესად, გამოიყენება იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების მიმართ კრედიტორს განსაკუთრებული ინტერესი აქვს. ასეთად შეიძლება მიჩნეულ იქნეს საინვესტიციო, საერთაშორისო ყიდვა-გაყიდვის, სამშენებლო და სხვა სახის ხელშეკრულებები.

¹⁴ ფოფხაძე გ., სამაგისტრო ნაშრომი, საბანკო გარანტიის სამართლებრივი ბუნება, 2016, 8.

¹⁵ საქართველოს კანონი სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ, 20/04/2005, №1388.

¹⁶ საერთაშორისო სავაჭრო პალატა დაფუძნდა 1919 წელს რამდენიმე ბიზნესლიდერი ორგანიზაციის მიერ და არის საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც შედგება ათასობით წევრი ბიზნესსუბიექტისა და ასოციაციისაგან. იგი ოპერირებს სხვადასხვა ქვეყანაში, სათავო ოფისით პარიზში. მისი ძირითადი მიზანია ღია საერთაშორისო ვაჭრობისა და ინვესტირების სისტემათა განვითარება, ერთ-ერთი უმთავრესი მიზანი კი საერთაშორისო სავაჭრო პრაქტიკის ჰარმონიზება უნიფიცირებული წესების დადგენითა და ამ წესების ხელშეკრულებაში ინკორპორირების გზით.

¹⁷ ნიუ-იორკის 1995 წლის კონვენცია. ძალაშია 2000 წლის 1 იანვრიდან.

საბანკო გარანტია, როგორც ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის ერთ-ერთი საშუალება, გათვალისწინებული იყო საბჭოთა პერიოდის ქართულ კანონმდებლობაშიც. 1964 წლის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 205-ე მუხლის მიხედვით, გარანტია ფაქტობრივად თავდებობის სახესხვაობა იყო, თუმცა იმ განსხვავებით, რომ გარანტად ქონებრივ ურთიერთობებში შეიძლება გამოსულიყო მხოლოდ ამა თუ იმ ორგანიზაციის ზემდგომი ორგანო, ხოლო თავდებად გამოსვლის უფლება ჰქონდა ნებისმიერ პირს.¹⁸

ახალმა სამოქალაქო კოდექსმა საბანკო გარანტიის განსხვავებული რეგულირების წესი დაადგინა, თუმცა 90-იანი წლების საქართველოში გარანტიების გამოყენების რაოდენობა, საბჭოთა პერიოდთან შედარებით, მნიშვნელოვნად არ იყო გაზრდილი. 2005 წლიდან გარანტიის გამოყენების რიცხვი განსაკუთრებით გაიზარდა, რისი საფუძველიც სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებში გარანტიათა გამოყენების სავალდებულო ხასიათი გახლდათ.

საბანკო გარანტიის არსი სამოქალაქო კოდექსის 879-ე მუხლში არის გათვალისწინებული. კერძოდ, „საბანკო გარანტიის საფუძველზე ბანკი, სხვა საკრედიტორო დაწესებულება ან სადაზღვევო ორგანიზაცია (გარანტი) სხვა პირის (პრინციპალი) მოთხოვნით კისრულობს ფულადი თანხის გადახდის ვალდებულებას პრინციპალის, კრედიტორის (ბენეფიციარის) სასარგებლოდ.“¹⁹ გარანტიის კოდექსისეული ვერსია ურთიერთობის შინაარსს გამოხატავს და განმარტების აღწერილობას არ იძლევა, თუმცა ნორმიდან ადვილად იკითხება მისი შინაარსი და მონაწილე სუბიექტები. ამ ნორმის შინაარსი სრულად შეესაბამება საბანკო გარანტიის საერთაშორისოდ აღიარებულ და მოქმედ განმარტებას.

მსგავსი, თუმცა უფრო ვრცელი, განმარტება მოცემულია საერთაშორისო სავაჭრო პალატის²⁰ მიერ შემუშავებული სახელშეკრულებო გარანტიის უნიფიცირებულ წესებში (*Uniform Rules for Demand Guarantees (URDG №458)*)²¹. „ამ წესების მიზნებისათვის საბანკო გარანტია (შემდგომში – „გარანტია“) ნიშნავს ნებისმიერ გარანტიას, ან გადახდის შესახებ შეტყობინებას, რომელიც გაცემულია ბანკის, სადაზღვევო კომპანიის ან სხვა პირის მიერ (შემდგომში – „გარანტი“), რომელიც კისრულობს გადახდის ვალდებულებას წერილობითი მოთხოვნის წარდგენის (მაგალითად: არქიტექტურის ან საინჟინრო სერტიფიკატი, საარბიტრაჟო ან სასამართლო გადაწყვეტილება) შემთხვევაში, 1) (I) მხარის თხოვნის ან მოთხოვნის საფუძველზე და მისი პასუხისმგებლობით (შემდგომში – „პრინციპალი“); ან (II) ბანკის, სადაზღვევო კომპანიის ან სხვა პირის თხოვნისა და პასუხისმგებლობით (შემდგომში – „ინსტრუქციის მიმცემი მხარე“), რომელიც მოქმედებს პრინციპალის დავალებით სხვა პირის სასარგებლოდ (შემდგომში – „ბენეფიციარი“)²².

გარანტიის არსებობის მიზანი კრედიტორის მოთხოვნის უზრუნველყოფაა, სადაც გარანტი კისრულობს საგარანტიო თანხის გადახდის ვალდებულებას. პრაქტიკაში საბანკო გარანტიების ტექსტი შეიცავს მითითებას, რომ მისი გადახდა მოხდეს „პირველივე მოთხოვნისთანა-

¹⁸ ხოტენაშვილი პ., საბანკო გარანტიათა სამართლებრივი ასპექტები, თბ., 2015, 7.

¹⁹ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997.

²⁰ იხ. მე-16 სქოლიო.

²¹ მიღებულია საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ 1992 წელს და ძალაშია 1993 წლიდან. უნიფიცირებული წესები უნდა იქნეს გამოყენებული იმ ვალდებულებათა მიმართ, რომლებიც დამოუკიდებელი გარანტიებიდან გამომდინარეობს. ამ ვალდებულების საფუძველზე გარანტიის გამცემი ვალდებულია, გადაიხადოს თანხა წერილობითი მოთხოვნისა და გარანტიაში მითითებული დოკუმენტაციის წარდგენის შემთხვევაში.

²² საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ მიღებული დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ №458 უნიფიცირებული წესების მუხლი №1.

ვე“ ან „მარტივი მოთხოვნის“ შემდგომ სხვა დამატებითი დოკუმენტაციის დარღვევის გარეშე²³. მარტივ მოთხოვნაში შეიძლება იგულისხმებოდეს ზეპირი მოთხოვნა, თუმცა, როგორც წესი, მოთხოვნა წერილობითი ფორმით უნდა იქნეს წარდგენილი. სხვადასხვა ქვეყანაში ასევე დადგენილია, მოთხოვნასთან ერთად, სხვადასხვა დოკუმენტის წარდგენის ვალდებულება.²⁴

უნიფიცირებული წესების მომდევნო ვერსიაში საბანკო გარანტიის განსაზღვრება უფრო ლაკონურად არის მოცემული. URDG №758²⁵-ის მიხედვით, გარანტია ნიშნავს ნებისმიერ ხელმოწერილ ვალდებულებას, მისი ხელმოწერისა და აღწერის მიუხედავად, რაც ითვალისწინებს გადახდას სათანადო მოთხოვნის წარდგენისას.²⁶

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სავაჭრო კომისიის²⁷ მიერ შექმნილი „დამოუკიდებელი გარანტიებისა და რეზერვული აკრედიტივების შესახებ“ კონვენცია შინაარსობრივად აღწერს გარანტიის ურთიერთობას. კონვენციის მე-2 მუხლის მიხედვით, „დამოუკიდებელი ვალდებულება, რომელიც ცნობილია საერთაშორისო პრაქტიკისათვის, როგორც საბანკო გარანტია ან რეზერვული აკრედიტივი, და გაცემულია ბანკის, სადაზღვევო კომპანიის, სხვა ინსტიტუტის ან სხვა პირის (გარანტი/გამცემი) მიერ, ითვალისწინებს ბენეფიციარისათვის ზუსტად ან განსაზღვრული რაოდენობით დადგენილი თანხის გადახდას მარტივი მოთხოვნის ან გარანტიაში მითითებული დოკუმენტების წარდგენის შემთხვევაში, თუ მოთხოვნა შეესაბამება საბანკო გარანტიის პირობებს. (მოთხოვნაში) უნდა აღინიშნოს, რომ გადახდა მოთხოვნილ იქნა პრინციპალის ვალდებულების დარღვევის, ან გაუთვალისწინებელი გარემოებების არსებობის, ვადამოსული მოთხოვნის გამო“.

საბანკო გარანტიის ყველა ზემოთ მითითებული დეფინიციისათვის საერთოა შემდეგი გარემოებები: 1) საბანკო გარანტიას, როგორც წესი, გასცემენ ძლიერი ფინანსური რესურსის მქონე პირები. მათ შორის: ბანკი და სადაზღვევო კომპანია, თუმცა უნიფიცირებულ წესებსა და კონვენციაში აღნიშნულია, რომ იგი შეიძლება გაიცეს ნებისმიერი პირის მიერ. ასეთ შემთხვევაში უნიფიცირებული წესები და კონვენცია გარანტიის გამცემ სუბიექტთა წრის განსაზღვრის უფლებამოსილებას სხვადასხვა ქვეყნის კანონმდებლობას ანიჭებს; 2) გარანტია გაიცემა პრინციპალის თხოვნით ბენეფიციარის წინაშე ნაკისრი ვალდებულების უზრუნველყოფის მიზნით; 3) გარანტი კისრულობს თანხის გადახდას სათანადო მოთხოვნის წარდგენის შემთხვევაში, თუ პრინციპალმა დაარღვია ძირითადი ვალდებულება.²⁸

ზემოთ მითითებული დეფინიციების განზოგადების შედეგად შეიძლება, საბანკო გარანტიის განმარტება შემდეგნაირად ჩამოყალიბდეს: „ვალდებულება, რომელიც ითვალისწინებს საგარანტიო პირობების შესაბამისად თანხის გადახდას, შეტყობინებისა (როგორც წესი, ამგვარი შეტყობინება წარდგენილ უნდა იქნეს წერილობითი ფორმით) და გარანტიით განსაზღვრუ-

²³ Kelly-Louw M., *The Documentary Nature of Demand Guarantee and Doctrine of Strict Compliance*, 2009, 309.

²⁴ იქვე, Kelly-Louw M., 310, ციტირებულია, Guide to the URDG op cit 2, 9.

²⁵ 2007 წელს საერთაშორისო სავაჭრო პალატის საბანკო კომისიამ დაიწყო დამოუკიდებელ გარანტიათა უნიფიცირებული წესების რევიზია. ამ პროცესის დასრულების შემდგომ მიღებული ახალი წესები გამოქვეყნდა 1992 წელს №758 პუბლიკაციით და ძალაშია 1993 წლის 1 ივლისიდან.

²⁶ მუხლი №2, UEDG №756 მუხლი №2.

²⁷ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციამ 1966 წელს შექმნა კომერციული სამართლის კომისია საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობებში სამართლებრივი ხარვეზებისა და დაბრკოლებების აღმოსაფხვრელად. მისი ძირითადი მიზანი იყო საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის უნიფიკაცია და ჰარმონიზაცია. კომისია არის გაეროს გენერალური ასამბლეის სამთავრობათაშორისო ორგანო, რომელიც ქმნის საერთაშორისო სამართლის ინსტრუმენტებს, რათა დაეხმაროს საერთაშორისო საზოგადოების მოდერნიზებისა და ჰარმონიზების პროცესს.

²⁸ De Ly P., *The UN Convention on Independent Guarantees and Stand-by letters of Credit*, 1999, 831.

ლი სხვა დოკუმენტაციის (არსებობისას) საბანკო გარანტიის ვადაში წარდგენის შემთხვევაში.²⁹ ამ შემთხვევაში საბანკო გარანტიის განმარტება უფრო ფართოა და მასში საგარანტიო ურთიერთობის სამი ძირითადი პარამეტრი არის ხაზგასმული, კერძოდ: 1) საგარანტიო პირობები, 2) საგარანტიო თანხა, 3) გარანტიის ვადა. სამივე პარამეტრს უმნიშვნელოვანესი ყურადღება ენიჭება საგარანტიო შემთხვევის რეგულირების პროცესში.

3. საბანკო გარანტიის დამოუკიდებელი ბუნება

საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე ურთიერთობების განსაზღვრისა და მონაწილეთა უფლებებისა და მოვალეობების სწორად მართვისათვის უმნიშვნელოვანესია გარანტიის ბუნების განსაზღვრა.

საბანკო გარანტიის ბუნებაზე მსჯელობისას აუცილებელია აღინიშნოს ძირითადი ვალდებულებითი ურთიერთობიდან მისი დამოუკიდებელი ხასიათი.³⁰ გარანტიისა და რეზერვული აკრედიტივის მსგავსად დოკუმენტურ აკრედიტივს დამოუკიდებელი ბუნება აქვს. ეს გულისხმობს, რომ აკრედიტივსა და გარანტიაში ასახული ძირითადი ვალდებულება, კერძოდ, გარანტიიდან გამომდინარე მოთხოვნის არსებობა, არ არის დამოკიდებული ძირითადი ვალდებულების მხარეთა უფლებებსა და მოვალეობებზე.³¹

საბანკო გარანტიების დამოუკიდებლობის პრინციპი ასახულია გაეროს სავაჭრო კომისიის მიერ შექმნილ დამოუკიდებელი გარანტიებისა და რეზერვული აკრედიტივების შესახებ 1996 წლის ნიუ-იორკის კონვენციაში (*UN Convention on demand guarantees and stand-by letters of Credit*) და საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ შექმნილ უნიფიცირებულ წესებში. კერძოდ, დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ (*The Uniform Rules for Demand Guarantees*) №458 და №758 უნიფიცირებულ წესებში³². კონვენციის მე-3 მუხლის შესაბამისად, „კონვენციის მიზნებისათვის გარანტიის ვალდებულება: ა) არ არის დამოკიდებული ძირითადი ვალდებულების არსებობასა ან კანონიერებაზე (მათ შორის ვალდებულებაზე, რომელიც გარანტიით ან რეზერვული აკრედიტივით არის უზრუნველყოფილი); ბ) ან რაიმე პირობაზე, რომელიც არ არის მითითებული გარანტიაში, ან რომელიც მომავალში შეიძლება წარმოიშვას, გარდა ბენეფიციარის მიერ მოთხოვნის დამადასტურებელი დოკუმენტაციის წარმოდგენისა“. გარანტიის დამოუკიდებელ ბუნებაზე ამავე სახით არის ასახული №458³³ და №758³⁴ უნიფიცირებულ წესებში.

²⁹ Goode R., Guide to the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees, 1992, 751.

³⁰ Kelly-Louw. M., Limiting exceptions to the autonomy principle of demand guarantees and letters of credit, 2008,197.

³¹ Oelofse A., The Law of Documentary Letters of Credit in Comparative Perspective, 1997, 354.

³² დოკუმენტური აკრედიტივის დამოუკიდებლობისა და ავტონომიურობის პრინციპი გათვალისწინებულია მათ მიმართ მოქმედ უნიფიცირებულ წესებში. UCP 600-ის მეოთხე მუხლი განმარტავს, რომ „აკრედიტივი თავისი ბუნებით ნასყიდობის ან სხვა სახის ხელშეკრულებისაგან დამოუკიდებელია. ბანკი არ არის შეზღუდული და დამოკიდებული ამ ხელშეკრულებაზე, მიუხედავად იმისა, რომ აკრედიტივი შეიძლება შეიცავდეს მითითებას ამ ხელშეკრულებაზე“. აკრედიტივის დოკუმენტური ბუნების შესახებ ასევე საუბრობს ამავე წესების მე-5 მუხლი, რომელიც ადასტურებს, რომ „ბანკი ამოწმებს დოკუმენტებს და არა საქონელს, მომსახურებას ან შესრულებას, რომელთაც ეს დოკუმენტები ეხება“.

³³ მე-2 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი ითვალისწინებს შემდეგს: „გარანტია თავისი ბუნებით დამოუკიდებელია ხელშეკრულების ან ტენდერის პირობებისაგან, რომლის უზრუნველსაყოფადაც გაიცა იგი. გარანტი არ არის შეზღუდული ან დაკავშირებული ამ ვალდებულების ან ტენდერის პირობებით, მიუხედავად იმისა, რომ გარანტია შეიცავს მასზე მითითებას. გარანტის ვალდებულება საგარანტიო თანხ(ებ)ის გადახდასთან დაკავშირებით გამოიხატება საგარანტიო თანხის მოთხოვნაში, რომელიც უნდა იყოს გარანტიის პირობების შესაბამისი“.

³⁴ მე-5 მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით: „საბანკო გარანტია თავისი ბუნებით დამოუკიდებელია ძირითადი ვალდებულებისაგან და გარანტი არ არის დაკავშირებული ან შეზღუდული ამ (ძირითადი)

კონვენციასა და უნიფიცირებულ წესებში გარანტიის ძირითადი ვალდებულების დამოუკიდებლობა ხაზგასმული. ამასთან, აღნიშნავენ, რომ გარანტის პასუხისმგებლობა არ უნდა იქნეს დამოკიდებული ძირითადი ვალდებულების სუბიექტების პრეტენზიებსა და შესაგებელზე, მიუხედავად იმისა, რომ გარანტია შეიცავს მითითებას ძირითად ვალდებულებაზე. გარანტი არ არის ვალდებული, მოახდინოს წარდგენილი დოკუმენტაციის ნამდვილობის შემოწმება.³⁵ იგი შემოიფარგლება მხოლოდ დოკუმენტაციის შემოწმებით, რომელიც მასთან იქნა წარდგენილი. ამ გარემოების გამო საბანკო გარანტიასა და დოკუმენტურ აკრედიტივს დოკუმენტური ბუნების ოპერაციად მიიჩნევენ. მათ დოკუმენტურობას განაპირობებს ის, რომ ვალდებულების რაოდენობა და ხანგრძლივობა, გადახდის პირობები და ხელშეკრულების შეწყვეტის ვალდებულება განისაზღვრება გარანტიის პირობებით.³⁶ მოთხოვნის წარდგენის შემდგომ ბენეფიციარი ახდენს მისთვის მიწოდებული მასალების შემოწმებას და არ აგებს პასუხს მათ ავტენტურობაზე. გარანტი იკვლევს მოთხოვნის გარე ფაქტებს, როგორცაა პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევა ან პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევით ბენეფიციარისათვის მიყენებული ზიანის ოდენობა.³⁷ გარანტისათვის ყველაზე მნიშვნელოვანია, წარმოდგენილი დოკუმენტები ან, უპირობო საბანკო გარანტიის შემთხვევაში, საგარანტიო თანხის ანაზღაურების შესახებ მოთხოვნა შეესაბამება თუ არა საბანკო გარანტიით განსაზღვრულ პირობებს.³⁸ ბენეფიციარი ახდენს საგარანტიო შემთხვევის რეგულირებას და იღებს გადაწყვეტილებას მოთხოვნის დაკმაყოფილების ან უარის თქმის შესახებ მის მიერ გაცემული საბანკო გარანტიის პირობების შესაბამისად.

3.1. დამოუკიდებლობის პრინციპი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით

საბანკო გარანტიის დამოუკიდებელი ბუნება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის³⁹ 881-ე მუხლში არის გამოკვეთილად განწესებული. კერძოდ, „საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული გარანტის ვალდებულება ბენეფიციარის წინაშე, მათ შორის ურთიერთობისას, არ არის დამოკიდებული იმ ძირითად ვალდებულებაზე, რომლის შესრულების უზრუნველსაყოფადაც არის ის გაცემული, მაშინაც კი, როცა გარანტია შეიცავს მითითებას ამ ვალდებულებაზე.“

ავტონომიურობის პრინციპი საბანკო გარანტიის უმთავრეს ღირსებად უნდა მივიჩნიოთ. გარანტი საკუთარი შეხედულებისამებრ ახდენს შემთხვევის რეგულირებას და ძირითადი ვალდებულების სუბიექტთა უფლებები და მოვალეობები გარანტის ქმედებაზე გავლენას ვერ ახდენს. გარანტის ვალდებულება ერთნაირად დამოუკიდებელია როგორც ძირითადი ვალდე-

ვალდებულების პირობებით. გარანტიაში არსებული მითითება ძირითად ვალდებულებაზე არ ცვლის გარანტიის დამოუკიდებლობის ბუნებას. გარანტიიდან გამომდინარე თანხის გადახდის ვალდებულება არ არის დამოკიდებული არცერთ სხვა ვალდებულებაზე, გარდა ბენეფიციარსა და გარანტს შორის არსებული ურთიერთობისა“.

³⁵ Kelly-Louw M., Limiting Exceptions to the Autonomy Principle of Demand Guarantees and Letters of Credit, 2008, 311.

³⁶ Kelly-Louw M., The Documentary Nature of Demand Guarantees and the Doctrine of Strict Compliance, 2009, 301.

³⁷ Eitelber E., Autonomy of document Credit Undertakings in South African Law, 2002, 122.

³⁸ Hsun Ch.H., “The Independence of Demand Guarantees, Performance Bonds and Standby Letters of Credit,” National Taiwan University Law Review, Vol. 1:2, 2006, 3.

³⁹ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997.

ბულების, ასევე, თავად გარანტსა და პრინციპალს შორის დადებული საგარანტიო ხელშეკრულებისაგან.⁴⁰

გარანტის ვალდებულება ბენეფიციარის მიერ მართლზომიერი და სამართლებრივად სწორი მოთხოვნის წარდგენის შემთხვევაში საგარანტიო თანხის გადახდაა, თუმცა ეს არ ნიშნავს მის პასიურ როლსა და ავტონომიურობის პრინციპის აბსოლუტურობას. არამართლზომიერი⁴¹ მოთხოვნა დამოუკიდებლობის პრინციპის საერთაშორისოდ აღიარებული გამოწვევისა.⁴² ამგვარი მოთხოვნის შემთხვევაში სასამართლო ვალდებულება, გამოიკველიოს ის გარემოება, რაც ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძველი გახდა. პრაქტიკაში საკმაოდ რთულია არამართლზომიერი და, ზოგ შემთხვევაში, არასწორი მოთხოვნის პრევენცია,⁴³ თუმცა გარანტი ვალდებულია, მოახდინოს ყველა გარემოების ძირეული გამოკვლევა, რათა არ მოხდეს არამართლზომიერი მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

საბანკო გარანტიის დამოუკიდებელი ბუნების შესახებ ხაზგასმით აღნიშნა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არაერთ გადაწყვეტილებაში. კერძოდ, „სამოქალაქო კოდექსი საბანკო გარანტიას განიხილავს როგორც მოთხოვნის უზრუნველყოფის ერთ-ერთ საშუალებას, რომელიც სხვა უზრუნველყოფის საშუალებებისაგან განსხვავდება თავისი დამოუკიდებლობით – არააქცესორულობით, რაც გულისხმობს იმას, რომ ძირითადი ვალდებულება – ხელშეკრულება, რომლის უზრუნველსაყოფადაც საბანკო გარანტია გაიცა, გავლენას ვერ ახდენს ამ უკანასკნელზე“⁴⁴... ასევე, „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 881-ე მუხლით საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული გარანტის ვალდებულება ბენეფიციარის წინაშე მათ შორის ურთიერთობისას არ არის დამოკიდებული იმ ძირითად ვალდებულებაზე, რომლის შესრულების უზრუნველსაყოფადაც არის გაცემული.“⁴⁵ ასევე, „საბანკო გარანტიის ერთ-ერთი მთავარი დამახასიათებელი ნიშანი, რაც მას გამოარჩევს ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის სხვა საშუალებებისაგან, არის საბანკო გარანტიის დამოუკიდებლობა ძირითადი ვალდებულებისაგან. საბანკო გარანტია ეფუძნება არა მხარეთა შეთანხმებას (ხელშეკრულებას), არამედ მისი გამცემი პირის (გარანტის) ცალმხრივ ვალდებულებას.“⁴⁶

საბანკო გარანტიის დამოუკიდებლობის ბუნების ხაზგასმით სასამართლომ ერთმანეთისაგან განაცალკევა უზრუნველყოფილი ვალდებულება და გარანტის მიერ ბენეფიციარისათვის საგარანტიო თანხის გადახდის ვალდებულება. გარანტი ვალდებულია, იმოქმედოს მხოლოდ გარანტიის პირობებისა და წარდგენილი მოთხოვნის შესაბამისად. ამგვარად, გარანტი მოკლებულია შესაძლებლობას, მიუთითოს რაიმე საფუძველზე, რომელიც პრინციპალს აძლევს თანხის გადახდაზე უარის თქმის უფლებას უზრუნველყოფილი ვალდებულების ფარგლებში.

სახელშეკრულებო და საგარანტიო პირობების კონკურენციის ფარგლებში საგარანტიო

⁴⁰ *Barru D.J.*, (2005), "How to Guarantee Contractor Performance on International Construction Projects: Comparing Surety Bonds with Bank Guarantees and Standby Letters of Credit," *George Washington International Law Review*, Vol. 37, Issue 1, 78-80.

⁴¹ ამგვარი მოთხოვნა იწოდება როგორც „Fraud Demand“.

⁴² *Enonchong N.*, The Autonomy principle of letter of Credit: an Illegality Exception? *Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly*, 2006, 404.

⁴³ *Pugh-Thomas A.*, Letters of Credit –Injunctions–the Purist and the Pragmatist: Can a buyer bypass the guarantor and stop the seller from demand payment from the guarantor? 1996, 210.

⁴⁴ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2009 წლის 20 ოქტომბრის განჩინება, საქმე № ას-562-871-09, 10.

⁴⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2001 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილება, საქმე №3კ-62-01 17, 3.

⁴⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2009 წლის 17 მარტის გადაწყვეტილება, საქმე №ას-781-996-08, 14-15.

მოთხოვნის მართვისას გარანტმა უნდა იხელმძღვანელოს მის მიერ გაცემული დოკუმენტის პირობით, რომელიც ბოჭავს მას და ავალდებულებს თანხის გადახდას მოთხოვნის განხორციელების შემთხვევაში.

საქართველოს საერთო სასამართლოების სისტემაში მრავლადაა ისეთი დავა, სადაც გარანტი უარს აცხადებს მის მიმართ წარდგენილი მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე საგარანტიო პირობებთან მოთხოვნის შეუსაბამობის გამო. ამის საფუძველია გარანტიის პირობებთან შეუსაბამო მოთხოვნის წარდგენა, რაც გარანტიის ანაზღაურების ვალდებულებას გამორიცხავს.

კერძოდ, ერთ-ერთი დავის საგანი იყო ბენეფიციარის მოთხოვნა, რომელიც გარანტის მიერ არ დაკმაყოფილდა. საქმე ეხებოდა საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიას, რომლის მიხედვითაც პრინციპალმა სახელმწიფო შესყიდვების ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულებისათვის წინასწარ მიიღო სახელშეკრულებო თანხა. ამ თანხის უზრუნველსაყოფად ბენეფიციარს წარედგინა საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტია, რომლის დანიშნულებაც საგარანტიო თანხის შემცირებაა. კერძოდ, მისი ზოგადი ბუნებიდან გამომდინარე, საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის თანხის მოცულობის შემცირება დაკავშირებულია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულების ოდენობასთან. ხშირ შემთხვევაში, სახელმწიფო შესყიდვების ხელშეკრულებაში განსაზღვრულია საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის ოდენობის შემცირების განსხვავებული წესი. გარანტიის ოდენობა შეიძლება შემცირდეს შესრულებული ვალდებულების სრული ან ნაწილობრივი ოდენობით. ამ შემთხვევაში თანხის შემცირება ხდება სხვადასხვა პროცენტული ოდენობით. ბენეფიციარსა და გარანტს შორის დავის წარმოშობის საფუძველი გარანტიის ეს პირობა ხდება. დავის გადაწყვეტისას უნდა განისაზღვროს საბანკო გარანტიის პირობებსა და ხელშეკრულების იმ პირობებს შორის კონკურენციის საკითხი, რომლებითაც გათვალისწინებულია საავანსო გარანტიის შემცირება. კერძოდ, საბანკო გარანტიის პირობების შესაბამისად, საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის მოცულობა უნდა შემცირებულიყო პრინციპალის მიერ შესრულებული სამუშაოს ღირებულების ოდენობით. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინებით⁴⁷, ძალაში დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ბენეფიციარის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ. ბენეფიციარსა და პრინციპალს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების მიხედვით, განისაზღვრა საავანსო უზრუნველყოფის თანხის შემცირება (გაქვითვა) პრინციპალის მიერ შესრულებული სამუშაოს დამადასტურებელ ანგარიშვაქტურასა და ფორმა №2-ში მითითებული თანხის 20%-ის ოდენობით, ხოლო საგარანტიო პირობების შესაბამისად, საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული თანხა მცირდება პრინციპალის მიერ ბანეფიციარის სასარგებლოდ განხორციელებული შესრულებული სამუშაოს ოდენობით. საქმეზე დადგინდა, რომ პრინციპალმა შეასრულა სამუშაოების ნაწილი⁴⁸. საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის გაუქვითავი ნაწილის გადახდაზე უარი განაცხადა გარანტმა და მიუთითა, რომ, საბანკო გარანტიის მიხედვით, საბანკო გარანტიით გათვალისწინებული თანხა მცირდება პრინციპალის მიერ ბენეფიციარის სასარგებლოდ განხორციელებული შესრულებული სამუშაოს ოდენობით. ამდენად, ვინაიდან საბანკო გარანტია გაცემული იყო

⁴⁷ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 7 ივლისის გადაწყვეტილება №ას-80, 77, 2014 .

⁴⁸ საქმის გარემოებებით დასტურდება შემდეგი: ბენეფიციარსა და პრინციპალს შორის დაიდო ხელშეკრულება მაგისტრალური გაზსადენის 20 კმ-იდან 50 კმ-ამდე მონაკვეთის მშენებლობასთან დაკავშირებით. პრინციპალმა ავანსის სახით მიიღო 3 020 000 ლარი, ხოლო ხელშეკრულების ფარგლებში შეასრულა 12 935 449.80 ლარის ღირებულების სამუშაოები, საიდანაც მოსარჩელის მიერ წინასწარ ავანსის სახით გადახდილი თანხის ჩათვლით ანაზღაურებულ იქნა 12 573 871.44 ლარი. ბენეფიციარმა მოითხოვა დარჩენილი სხვაობა 433 710 ლარისა და 10 თეთრის ოდენობით.

861 388.07 ლარზე, ხოლო ოქტომბრის თვის შესრულებამ შეადგინა 994 108.71 ლარი, მოპასუხე არ იყო უფლებამოსილი, დაეკმაყოფილებინა ბენეფიციარის მოთხოვნა. მოსარჩელე მოთხოვნას ამყარებდა ხელშეკრულების პირობებზე, რომელთა შესაბამისად, მოსარჩელე ავანსის სახით კონტრაქტორს გადაუხდოდა კონტრაქტის ჯამური ღირებულების 20%-ს, შესაბამისი ავანსის ღირებულების საბანკო გარანტიის წარდგენის შემთხვევაში. ამასთან, ანგარიშსწორებისას კონტრაქტორისთვის გადასახდელი თანხიდან მოსარჩელე გამოქვითავდა ანგარიშფაქტურასა და ფორმა №2-ში მითითებული თანხის 20%-ს, ვიდრე არ მოხდებოდა გადახდილი საავანსო თანხის მთლიანი მოცულობით გაქვითვა, რაც გულისხმობს სამუშაოს სრულად შესრულებას. ამ შემთხვევაში დავის საგანი სახელშეკრულებო და გარანტიის პირობების უპირატესობის საკითხის გარკვევა იყო. ბენეფიციარი ადასტურებდა, რომ ავანსის გაქვითვა მოახდინა ხელშეკრულების ნორმის მიხედვით, ხოლო გარანტიის მითითებით თანხის შემცირება უნდა მომხდარიყო შესრულებული სამუშაოს ღირებულების სრული ოდენობით. სწორედ აქ დგება გარანტიის ძირითადი ვალდებულებისგან დამოუკიდებლობის საკითხი. გარანტიიდან გამომდინარე მოთხოვნა სწორედ საბანკო გარანტიის პირობებით განისაზღვრება და გარანტი ვერ შეიბოჭება უზრუნველყოფილი ვალდებულების შინაარსითა და მხარეთა უფლება-მოვალეობით. მიუხედავად იმისა, რომ უზრუნველყოფილი ვალდებულების წარმოშობა წინ უსწრებდა გარანტიის გაცემას, გარანტიის პასუხისმგებლობა მხოლოდ გარანტიის პირობით ხდება და ვერცერთ შემთხვევაში ვერ მოხდებოდა ხელშეკრულებით (ძირითადი ვალდებულებით) გათვალისწინებული ვალდებულების მასზე დაკისრება. პირობების კონკურენციის შემთხვევაში, გარანტმა უნდა იხელმძღვანელოს მის მიერ გაცემული გარანტიის პირობებით და უარი განაცხადოს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე⁴⁹.

აღსანიშნავია, რომ ამ გადაწყვეტილებით დადგენილი პრაქტიკა არაერთ საქმეზე გაიზიარა სხვადასხვა ინსტანციის სასამართლომ⁵⁰, თუმცა, სამწუხაროდ, მსგავსი კატეგორიისა და იდენტური საფუძვლით წარმოებულ ყველა საქმეზე ვერ ხერხდება ამგვარი გადაწყვეტილების მიღება.⁵¹ კერძოდ, გურჯაანის რაიონულმა სასამართლომ მოახდინა საგარანტიო მოთხოვნის დაკმაყოფილება საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე თანხის დაკისრებასთან დაკავშირებით. სასამართლომ განმარტა, რომ „სახელმწიფო შესყიდვების საავანსო ანგარიშსწორების საბანკო გარანტიით მხარეთა შეთანხმება იმის თაობაზე, რომ „გარანტმა ბენეფიციარის წინაშე იკისრა პრინციპალის მიერ პროექტით განსაზღვრული სახელმწიფო შესყიდვების ხელშეკრულების საავანსო ანგარიშსწორებასთან დაკავშირებულ ვალდებულებათა შეუსრულებლობის შემთხვევაში, პრინციპალისათვის საავანსო ანგარიშსწორების წესით გადახდილი თანხის დაბრუნების ვალდებულება“ განხილული უნდა იქნეს სახელმწიფო შესყიდ-

⁴⁹ ამ შემთხვევაში გარანტმა უარი განაცხადა დაკმაყოფილებაზე სსკს-ის 887-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, მოთხოვნის საგარანტიო პირობებთან შეუსაბამობის გამო. გარანტის პოზიცია გაიზიარა სამივე ინსტანციის სასამართლომ.

⁵⁰ ხაშურის რაიონის სასამართლოს 2015 წლის 29 სექტემბრის გადაწყვეტილება №2-302-2015, №130210015001063580, რომელიც ძალაში დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის მიერ 2017 წლის 16 თებერვლის გადაწყვეტილებით №2ბ/5563-15, №130210015001063580; თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 17 ივლისის გადაწყვეტილება საქმე №2/856-15; თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2016 წლის 9 ნოემბრის გადაწყვეტილება №2ბ/4559-15, №330210015703697, რომელიც ძალაში დატოვა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ.

⁵¹ გურჯაანის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილება №340110015001160711-ით დაკმაყოფილდა ბენეფიციარის მოთხოვნა საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის თანხის დაკისრებასთან დაკავშირებით. სასამართლომ განმარტა, რომ ხელშეკრულების პირობებით განსაზღვრული მოცულობით უნდა მომხდარიყო საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიის გაქვითვა.

ვების ხელშეკრულების ნორმასთან ერთობლიობაში, რომლის მიხედვით, შესაძლებელია შემსყიდველის მიერ მთლიანი სახელშეკრულებო ღირებულების 30%-ის წინასწარი გადარიცხვა მიმწოდებლის მიერ წარმოდგენილი საავანსოდ გადასარიცხი თანხის იდენტიური ოდენობით საავანსო საბანკო ან/და სადაზღვევო გარანტიის საფუძველზე. ხელშეკრულების თანახმად, ავანსის გაცემის შემთხვევაში ანგარიშსწორების განხორციელება შემდეგი თანმიმდევრობით: ფორმა №2 და მიღება-ჩაბარების აქტით დადასტურებული ფაქტობრივად მიწოდებული სამუშაოების ღირებულების 30% მიმართული იქნება გაცემული ავანსის დასაფარავად, ხოლო დანარჩენი 70% ანაზღაურდება შემსყიდველის მიერ. „სასამართლომ დაადგინა, რომ სახეზე იყო შეუსრულებელი სამუშაო და გაუხარჯავი ავანსის გარანტიის თანხის გადახდა სრულად დააკისრა გარანტს. ამ შემთხვევაში სასამართლოს ყურადღება არ გაუმახვილებია საბანკო გარანტიის პირობაზე, რომლის შესაბამისად ავანსის მოცულობა უნდა გაქვითულიყო არა 30%-ის, არამედ შესრულებული სამუშაოს სრული ოდენობით. სასამართლომ გადაწყვეტილება მიიღო სახელშეკრულებო ნორმების საფუძველზე და უგულებელყო საგარანტიო პირობები. მიგვაჩინია, რომ ამ გადაწყვეტილების გასაჩივრების შემდგომ ზემდგომი ინსტანცია სათანადოდ შეაფასებს გარემოებას და ჩამოყალიბებული პრაქტიკის შესაბამისად მოახდენს მის გაუქმებას.⁵²

4. საბანკო გარანტიის „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი

გარანტიების მიმართ დამოუკიდებლობის უმნიშვნელოვანესი პრინციპის გარდა მოქმედებს „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი⁵³. ამ პრინციპის შესაბამისად, ბენეფიციარის მოთხოვნა ზუსტად შესაბამისი უნდა იქნეს საბანკო გარანტიის პირობებთან და მასვე უნდა დაერთოს გარანტიაში გათვალისწინებული დოკუმენტები.⁵⁴ „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის დაცვა ბენეფიციარის უმთავრესი ვალდებულებაა. ეს პრინციპი ურთიერთობის ორივე მონაწილის ინტერესებს იცავს. დოკუმენტური მოთხოვნის ზუსტად განხორციელების შემთხვევაში, კრედიტორი⁵⁵ მიიღებს თანხას სახელშეკრულებო ვალდებულების დარღვევის მტკიცებისა და მითითების გარეშე. მოვალე⁵⁶ ინფორმირებულია, რომ თანხის გადახდა არ მოხდება ზუსტად შესაბამისი მოთხოვნის წარდგენის გარეშე.⁵⁷ მხარეთა შორის პრობლემა წარმოიშობა მათი განსხვავებული ინტერესების კოლიზიის დროს. აბსტრაქციის პრინციპის შესაბამისად, პრინციპალი/განმცხადებელი ატარებს ძირითადი ვალდებულების შესრულების შესახებ მტკიცების ტვირთს. მტკიცების შეუძლებლობის შემთხვევაში პრინციპალი უფლებამოსილია, დაეყრდნოს ზუსტი შესაბამისობის დოქტრინას და მიუთითოს დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ.⁵⁸ ბენეფიციარი მოთხოვნის განხორციელების დროს ვალდებულია, ხელმძღვანელობდეს პრინციპის დაცვით. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეუსაბამოდ განხორციელებული მოთხოვნა თანხის გადახდაზე უარის თქმის საფუძველი შეიძლება გახდეს.

⁵² გადაწყვეტილება გასაჩივრებულია თბილისის სააპელაციო სასამართლოში, საქმე №2ზ/2835-17.

⁵³ Principle of „Strict Compliance“.

⁵⁴ *Mofleh A.I.*, Abstract payment undertaking: To what extent are they truly abstract? 2009, 10.

⁵⁵ დოკუმენტური აკრედიტივის შემთხვევაში – გამყიდველი, გარანტიის შემთხვევაში – ბენეფიციარი.

⁵⁶ დოკუმენტური აკრედიტივის შემთხვევაში – განმცხადებელი, გარანტიის შემთხვევაში – პრინციპალი.

⁵⁷ *Mofleh A.I.* Abstract payment undertaking: To what extent are they truly abstract? 2009, 11.

⁵⁸ იგივე, 12.

4.1. „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი უნიფიცირებულ წესებში

საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე ურთიერთობაში ბენეფიციარის უმთავრესი ვალდებულება მოთხოვნის სწორად წარდგენაა. გარანტი ამ მოთხოვნის შემონმების შემდეგ იღებს გადაწყვეტილებას თანხის გადახდასთან დაკავშირებით. სახელშეკრულებო სამართლის ზოგადი პრინციპებიდან გამომდინარე, ბენეფიციარი ვალდებულია, მოახდინოს სწორი და ზუსტი მოთხოვნის წარდგენა, ხოლო გარანტი ვალდებულია, ჯეროვნად და გულისხმიერად გამოიკვლიოს მასთან წარდგენილი მოთხოვნა.⁵⁹ ბენეფიციარის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება უნდა იყოს გონივრული განსჯისა და შემონმების შედეგად მიღებული. გარანტი ვალდებულია დარწმუნდეს, რომ შესამონმებელი დოკუმენტაცია ზუსტად შეესაბამება გარანტიის პირობებს.⁶⁰

დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ უნიფიცირებული №758 წესი აზუსტებს და განმარტავს „სათანადო მოთხოვნას“ და „სათანადო წარდგენას“⁶¹. წესების მიხედვით, გარანტია წარდგენილ უნდა იქნეს ან გარანტიის პირობების, ან უნიფიცირებული წესების, ან საერთაშორისო საბანკო პრაქტიკაში დამკვიდრებული წესების შესაბამისად. ამავე უნიფიცირებული წესების მიხედვით, „მოთხოვნა გამყარებული უნდა იქნეს გარანტიაში მითითებული სხვა დოკუმენტებით, მაგრამ ყველა შემთხვევაში – ბენეფიციარის მითითებით, თუ რა მხრივ დაარღვია აპლიკანტმა (პრინციპალმა) ძირითადი ვალდებულებები. ეს მითითება შეიძლება აღინიშნოს მოთხოვნაში ან არსებობდეს ცალკე ხელმოწერილ დოკუმენტად, რაც თან უნდა დაერთოს მოთხოვნას, ან გაიგზავნოს ცალკე, მაგრამ მასში უნდა მიეთითოს ეს მოთხოვნა.“⁶²

ამგვარი ზუსტი მოთხოვნის დოქტრინის არსებობა, უპირატესად, პრინციპალის ინტერესების დაცვას ემსახურება⁶³ და გარანტს აღჭურავს უარის თქმის უფლებით, თუ მოთხოვნა არის შეუსაბამო დოკუმენტაციასთან. ამ პრინციპის მოთხოვნები ეხება მხოლოდ მოთხოვნის შინაარსობრივ ნაწილს. მოთხოვნის განხორციელებისას უმნიშვნელო და ტექნიკური შეცდომები არ შეიძლება გახდეს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი.⁶⁴

⁵⁹ დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ №458 უნიფიცირებული წესების მე-9 მუხლი: „ყველა დოკუმენტი, რომელიც გათვალისწინებულია ან წარდგენილია საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე, მათ შორის მოთხოვნა, უნდა შეამონმოს გარანტმა გონივრული წინდახედულობის გათვალისწინებით, შეესაბამებინ თუ არა ისინი საბანკო გარანტიის პირობებს. იმ შემთხვევაში, თუ დოკუმენტები არ შეესაბამება პირობებს, გარანტია უნდა იქნეს უარყოფილი“. ამ მუხლით გათვალისწინებული პრინციპი გამოიყენება დოკუმენტური აკრედიტივის მიმართ. დოკუმენტური აკრედიტივის მიმართ გამოიყენებადი უნიფიცირებული წესები UCP 600-ის მე-14 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი განმარტავს, რომ „აკრედიტივის გამცემი ბანკი ვალდებულია, მოახდინოს მოთხოვნის შემონმება მხოლოდ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის საფუძველზე, შეესაბამებინ თუ არა ისინი გარანტიის პირობებს“.

⁶⁰ Kelly-Louw M., *The Documentary Nature of Demand Guarantees and the Doctrine of Strict Compliance*, (part 2) 2009, 478.

⁶¹ დამოუკიდებელი გარანტიების მიმართ მოქმედი №758 უნიფიცირებული წესების მე-15 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით: „სათანადო მოთხოვნა, რომელიც აკმაყოფილებს სათანადოდ წარდგენის კრიტერიუმებს“, ხოლო „სათანადო წარდგენა არის: I) გარანტიის პირობების შესაბამისად მოთხოვნის წარდგენა; II) ამ წესების დაცვით წარდგენილი მოთხოვნა; III) გარანტიაში შესაბამისი პირობების მითითების არარსებობის ან ამ წესებზე შეუთანხმებლობის შემთხვევაში საერთაშორისო სტანდარტული საბანკო პრაქტიკით დამოუკიდებელი გარანტიების მიერ დადგენილი მოთხოვნის შესახებ წარდგენილი მოთხოვნა“.

⁶² Kelly-Louw M., *Selective legal Aspects of bank Guarantees*, 2008, 126.

⁶³ ხატიაშვილი ა., „საბანკო გარანტია, როგორც ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის დამოუკიდებელი საშუალება და ხელშეკრულების მხარეთა პასუხისმგებლობა, 36, 2011.“

⁶⁴ Barru D.J., „How to Guarantee Contractor Performance on International Construction Projects: Comparing Surety Bonds with Bank Guarantees and Standby Letters of Credit,“ *George Washington International Law Review*, 2005, 74-75.

4.2. „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი, კონვენციის შესაბამისად

კონვენცია საგარანტიო შემთხვევის რეგულირების პროცესში მხარეთა მიერ უფლება-მოსილების კეთილსინდისიერად განხორციელების ვალდებულებაზე მიუთითებს. იგი გარანტს აკისრებს საკუთარი უფლებების კეთილსინდისიერად და გონივრული წინდახედულობით განხორციელების ვალდებულებას. კერძოდ, გარანტი ვალდებულია, საკუთარი ვალდებულებები განახორციელოს კეთილსინდისიერად და უხეში გაუფრთხილებელი ქმედების გარეშე. ვალდებულების შესრულებისას ამ პრინციპის დაცვას ითვალისწინებს კონვენციის რამდენიმე მუხლი. მე-13 მუხლის შესაბამისად, ურთიერთობის მართვისას დამოუკიდებელი გარანტიისა და რეზერვული აკრედიტირების მიმართ დადგენილი წესების მე-14 მუხლის მიხედვით, გარანტი გამცემი ვალდებულია, იმოქმედოს კეთილსინდისიერებისა და გონივრული განსჯით საბანკო გარანტიისა და დოკუმენტური აკრედიტივის მარეგულირებელი საერთაშორისო საბანკო სტანდარტის (*Standards for international practice*) შესაბამისად.⁶⁵ კონვენცია მიუთითებს „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის დაცვის ვალდებულებას და განსაზღვრავს ბენეფიციარის ვალდებულებას, მოახდინოს სწორი და პირობების შესაბამისი მოთხოვნის წარდგენა⁶⁶. გარანტი ამონიშნავს საფუძვლიანობას და ახდენს დაკმაყოფილებას დამკვიდრებული საერთაშორისო საბანკო სტანდარტის (ISBP) შესაბამისად.⁶⁷ ამ სტანდარტებზე მითითებით, კონვენციამ აღიარა „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი. შესაბამისად, კონვენციამ ხაზი გაუსვა ბენეფიციარის ზუსტი მოთხოვნისა და გარანტის მიერ საგარანტიო პირობებთან შესაბამისი მოთხოვნის დაკმაყოფილებას.⁶⁸ სასამართლო მკაცრად აკონტროლებს ბენეფიციარის სწორი და სამართლიანი მოთხოვნის განხორციელების ვალდებულებას.

ზუსტის შესაბამისობის პრინციპის შემადგენელ ნაწილად მიიჩნევა, არა მარტო შინაარსის, არამედ სწორი დოკუმენტაციის დართვის ვალდებულება. გარანტის მიერ ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძველი შეიძლება გახდეს სათანადო და ამომწურავი დოკუმენტაციის დაურთველობა. ამასთან, ზუსტად შესაბამისი მოთხოვნის წარდგენა და სრულყოფილი დოკუმენტაციის ბენეფიციარისათვის გადაცემა უნდა განხორციელდეს საბანკო გარანტიის ვადის გასვლამდე⁶⁹. შესაბამისად, დაგვიანებული მოთხოვნა, შეუსაბამო ან არასრული დოკუმენტაცია ან/და დეფექტური მოთხოვნა ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძველი ხდება.⁷⁰

⁶⁵ Kelly-Louw M., *The Documentary Nature of Demand Guarantees and the Doctrine of Strict Compliance*, (part 2) 2009, 481.

⁶⁶ Dolan J.F., *The UN Convention on International Independent Undertakings: Do States with Mature Letter-of- Credit Regimes Need it*, *Banking and Finance Law Review*, 1998, 13.

⁶⁷ კონვენციის მე-16 მუხლის მიხედვით, გარანტი ვალდებულია, მოახდინოს მოთხოვნისა და თანდართული დოკუმენტაციის შემოწმება ამ კონვენციის მე-14 მუხლში მითითებული სტანდარტის გათვალისწინებით. იმ შემთხვევაში, თუ მოთხოვნა შეესაბამება საბანკო გარანტიის პირობებს, გარანტი ვალდებულია, მოახდინოს მოთხოვნის დაკმაყოფილება საბანკო გარანტიისა და დოკუმენტური აკრედიტივის მარეგულირებელი საერთაშორისო სტანდარტის შესაბამისად.

⁶⁸ Kelly-Louw M., *The Documentary Nature of Demand Guarantees and the Doctrine of Strict Compliance* (Part 2) 2009, 481.

⁶⁹ უნიფიცირებული წესების მე-19 მუხლის მიხედვით: „საბანკო გარანტიის პირობების შესაბამისი მოთხოვნა წარდგენილ უნდა იქნეს გარანტიის ვადის გასვლამდე ან გარანტიაში მითითებული მოვლენის დადგომამდე. გარანტიის მიზნებიდან გამომდინარე, ყველა დოკუმენტი და განცხადება წარდგენილ უნდა იქნეს გარანტორისათვის ვადის გასვლამდე მითითებულ ადგილას. სხვა შემთხვევაში გარანტი ვალდებულია, უარი თქვას ანაზღაურებაზე“. იგივე პრინციპი დადგენილია დოკუმენტური აკრედიტივის მიმართ UCP 600-ის მე-6 მუხლის შესაბამისად.

⁷⁰ Kelly-Louw M., *The Documentary Nature of Demand Guarantees and the Doctrine of Strict Compliance* (Part 2) 2009, 482.

ზუსტი შესაბამისობის პრინციპის საფუძველზე დასაბუთებული მოთხოვნა ეხება მოთხოვნის შინაარსსა და დოკუმენტაციას. მოთხოვნაში არსებული გრამატიკული, წერილობითი და სხვა სახის ტექნიკური შეცდომები არ არის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი. გადანყვეტილებაში – *Seaconsar Far East Limited v. Bank Markazi Jomhuri Islami Iran*⁷¹ – აკრედიტივი ითვალისწინებდა მყიდველის სახელის მითითებას ყველა გვერდზე, რაც მოთხოვნაში დაცული არ იყო. მოთხოვნის განხორციელებისას არ იყო დაცული ეს მოთხოვნა, რაც გარანტიის მიერ ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძველი გახდა. სასამართლომ განმარტა, რომ მსგავსი ტექნიკური ხასიათის შეცდომა არ შეიძლება გამხდარიყო თანხის გადახდაზე უარის თქმის საფუძველი.⁷²

4.3. „ზუსტი შესაბამისობის პრინციპის“ განმარტება სასამართლოების მიერ

„ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი არაერთხელ განიმარტა სხვადასხვა ქვეყნის სასამართლოების მიერ. გადანყვეტილებაში – *Howe Richardson Scale Co. Ltd. V. Poli-Mex-Cekop*⁷³ – განმარტებულია, რომ „მოთხოვნა მკაცრად უნდა შეესაბამებოდეს საბანკო გარანტიის პირობებს და დოკუმენტებს. ასევე, აკრედიტივიდან გამომდინარე მოთხოვნა უნდა იქნეს მკაცრად შესაბამისი მის პირობებთან“. საქმეში – *Frans Maas (UK) Ltd v. Habib Bank AG Zurich* – ინგლისის სასამართლომ ზუსტი შესაბამისობის პრინციპი განმარტა ისე, რომ გარანტიის პირობის შესაბამისად, გარანტი კისრულობდა ბენეფიციარისათვის თანხის გადახდას წერილობითი მოთხოვნის განხორციელების, პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევის შემთხვევებში. ბენეფიციარის მიერ წარდგენილ მოთხოვნაში მითითებული იყო, რომ „პრინციპალმა ვერ შეასრულა სახელშეკრულებო ვალდებულება და მოითხოვა 500,00£-ს გადახდა“. სასამართლომ მიუთითა, რომ მოთხოვნიდან ვერ დასტურდებოდა თანხის გადახდის საფუძველი, რომელიც პრინციპალის მიერ ძირითადი ვალდებულების დარღვევა იყო.⁷⁴ შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოთხოვნა გარანტიის პირობებთან იყო შეუსაბამო.

საბანკო გარანტიის პირობების შესაბამისად მოთხოვნის წარდგენის ვალდებულება, სასამართლოს მიერ განმარტებულია საქმეზე – *I.E. Contractors Ltd v. Lloyds Bank Plc and Rafidian Bank*⁷⁵. მოსამართლემ განმარტა, რომ გარანტიიდან გამომდინარე მოთხოვნის შესაბამისობის დაცვის ვალდებულება დამოკიდებულია თავად გარანტიის პირობებზე⁷⁶. საბანკო გარანტიის პირობის შესაბამისად, გარანტი „კისრულობდა პასუხისმგებლობას, გადაეხადა უპირობოდ გარანტიაში მითითებული თანხა, პრინციპალის მიერ ბენეფიციარისათვის ზიანის (მიყენების) გაცხადების შემთხვევაში“. ძირითადი ვალდებულება ეხებოდა პრინციპალის მიერ ერაყში ფრინველთა სასაკლაოების მშენებლობას. 1984 წლის 4 დეკემბერს ბენეფიციარმა მიუთითა,

⁷¹ *Seaconsar Far East Ltd v Bank Markazi Jomhuri Islami Iran*: HL 15 Oct 1993.

⁷² *Michelle K.L.*, *Selective Legal Aspects of Bank Demand Guarantees*, University of South Africa, 2008, 65.

⁷³ სამხრეთ აფრიკის უმაღლესი სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილება.

⁷⁴ *Elliot F.*, *Project Security: Bonds and Guarantees*, <https://www.fenwickelliott.com/sites/default/files/nick_gould_-_project_security_bonds_and_guarantees_paper_for_university_of_vienna.indd_.pdf>, 10. ბოლო შემოწმების თარიღი: 15/07/2017.

⁷⁵ *I.E. Contractors Ltd v. Lloyds Bank Plc and Rafidian Bank*, *Lloyd's Bank* 1990 2 *Lloyd's Rep.*496, <<https://www.i-law.com/ilaw/doc/view.htm?id=150222>>, ბოლო შემოწმების თარიღი: 15/07/2017.

⁷⁶ მოსამართლე სტაუტონის მოსაზრებით, დოკუმენტური აკრედიტივის მიმართ დადგენილი ზუსტი შესაბამისობის პრინციპის მომეტებული ან ნაკლები სიმკაცრე დამოკიდებულია ვალდებულების შინაარსზე. ციტირებულია: *Kelly-Louw M.*, *Selective Legal Aspects of Bank Demand Guarantees*, University of South Africa, 2008, 2

რომ პრინციპალმა ვერ შეასრულა სამუშაოები და მოითხოვა საგარანტიო თანხის გადახდა“. მოთხოვნაში მითითებული არ იყო ხელშეკრულების დარღვევის შედეგად მიყენებული ზიანის შესახებ. გარანტმა (*Rafidian Bank*) მოთხოვნა გადაუგზავნა კონტრგარანტს (*Lloyd's Bank*). აღნიშნულ საქმეზე პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოთა გადაწყვეტილებები ერთმანეთისაგან განსხვავებულია. კერძოდ, პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ დააკმაყოფილა ბენეფიციარის (*IE Contractors*) მოთხოვნა საგარანტიო თანხის გარანტისათვის დაკისრებასთან დაკავშირებით, მკაცრი მოთხოვნის დოქტრინის შესაბამისად, და განმარტა, რომ: 1) გარანტს არ მიუღია ხელშეკრულების შესრულების გარანტიის პირობებთან შესაბამისი მოთხოვნა; 2) კონტრგარანტს არ მიუღია კონტრგარანტიის პირობებთან შესაბამისი მოთხოვნა.⁷⁷

სააპელაციო სასამართლომ საგარანტიო მოთხოვნა განმარტა უფრო ფართოდ, რაც გადაწყვეტილების შეცვლის საფუძველი გახდა. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საბანკო გარანტიის შემთხვევაში ნაკლები აუცილებლობა არსებობს, გამოყენებულ იქნეს მკაცრი შესაბამისობის პრინციპი. „გარანტიის შემთხვევაში უმთავრესი მნიშვნელობა ენიჭება მოთხოვნას, როგორც თანხის გადახდის მატერიალურ საფუძველს და არა მის ზუსტ შესაბამისობას პირობებთან.⁷⁸ შესაბამისად, სასამართლომ დაადგინა, რომ მოთხოვნა იყო შესაბამისი გარანტიის პირობებთან და თანხის გადახდა ევალებოდა გარანტს“.

აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში მითითებული მოსაზრება გაკრიტიკებულ იქნა სხვადასხვა ავტორის⁷⁹ მიერ. კერძოდ, მიიჩნევა, რომ ბენეფიციარის მიერ წარმოდგენილი მოთხოვნის შემდგომ გარანტი არ არის ვალდებული, ანარმოოს რთული და კომპლექსური „გამოძიება“ მოთხოვნის გარანტიის პირობებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით, თუმცა იგი ვალდებულია, შეისწავლოს მოთხოვნის მატერიალური საფუძველები. უნიფიცირებული წესების კომენტარის ავტორი რ. გუდი განმარტავს: „სტანდარტი უნდა შეესაბამებოდეს საღ აზრს“.⁸⁰

შესაბამისად, საბანკო გარანტიის ბუნებასა და მოთხოვნის „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპთან დაკავშირებით არსებობს ორი საინანაღმდეგო მოსაზრება: პირველი მოსაზრების შესაბამისად, ბანკი ვალდებულია, მხოლოდ მოთხოვნის ფორმალური შესაბამისობა შეამოწმოს და მოახდინოს ბენეფიციარის დაკმაყოფილება.⁸¹ ამ შემთხვევაში „გარანტს აქვს ნაკლები რისკი, შეცდომაში იქნეს შეყვანილი და პასუხისმგებლობის რისკი პრინციპალს ეკისრება; მეორე მოსაზრების თანახმად, გარანტი ვალდებულია, სრულად და ამომწურავად შეამოწმოს საბანკო გარანტიის მოთხოვნის გარანტიის პირობებთან შესაბამისობა და შემდგომ გადაიხადოს თანხა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, გარანტი დაკარგავს გადახდილი თანხის რეგრესიის წესით ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას პრინციპალისაგან.⁸²

უნიფიცირებული წესებისა და კონვენციის მიერ „ზუსტი შესაბამისობის პრინციპის“ დადგენა პრინციპალის ინტერესების დაცვას ემსახურება. გარანტიიდან გამომდინარე, ბენეფიციარის მიმართ არსებობს ერთადერთი ვალდებულება, კერძოდ: გარანტს წარუდგინოს სწორი, გამართული და დროული მოთხოვნა. ამ ვალდებულების დარღვევის შემთხვევაში, გარანტისაგან თანხის მოთხოვნის უფლების დაკარგვა აბსოლუტურად კანონიერია.

⁷⁷ Hein online, Citation: 9 Const. L. Int'l 13 2014. The usage of on-demand bonds has become more prevalent and calls more frequent, 2014,17., Citation: 9 Const. L. Int'l 13 2014, ბოლო შემოწმების თარიღი: 10/12/2016.

⁷⁸ *Mofleh A.I.*, Abstract Payment Undertakings: To what extent are they truly abstract, University of Leicester, 2005, 35.

⁷⁹ შეად.: *Goode R.*, Commercial Law, 1026, და Jack r. Documentary Credits, 2001, 366.

⁸⁰ *Goode R.*, Abstract Payment Undertakings and the Rules of the International Chamber of Commerce, Saint Louis university Law Journal, 1995, 740.

⁸¹ ეს მოსაზრება მხარდაჭერილია მოსამართლე სტაუტონის მიერ და აღნიშნულია // წელს მიღებულ გადაწყვეტილებაში.

⁸² *Mofleh A.I.*, Abstract Payment undertakings: To what extent are they truly Asbitract. University of Lecihester, 2005, 36.

4.4. „ზუსტი შესაბამისობის პრინციპი“ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მიხედვით

„ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის დაცვის ვალდებულება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსშიც არის გათვალისწინებული. კერძოდ, 885-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, „საბანკო გარანტიით ბენეფიციარის მოთხოვნა ფულადი თანხის გადახდის შესახებ უნდა წარედგინოს გარანტს წერილობითი ფორმით, გარანტიაში მითითებული დოკუმენტების დართვით. მოთხოვნაში ან მის დანართში ბენეფიციარმა უნდა მიუთითოს, თუ რაში გამოიხატება პრინციპალის მიერ ძირითადი ვალდებულების დარღვევა, რომლის უზრუნველსაყოფადაც გაცა გარანტია“.

ამასთან, ბენეფიციარის გამართული და ჯეროვანი მოთხოვნა წარდგენილ უნდა იქნეს საბანკო გარანტიით გათვალისწინებულ ვადაში. ამ ორი მოთხოვნის დაცვა ბენეფიციარის ვალდებულებაა, მისი დარღვევა გარანტისთვის წარმოშობს ანაზღაურების გაცემაზე უარის თქმის უფლებას.

„ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის დაცვის ვალდებულების შეფასებასთან დაკავშირებით სასამართლო პრაქტიკა განვითარდა ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში. თუმცა შესაბამისობის დადგენისას არ ხდება მოთხოვნის ფორმალურ შესაბამისობაზე ყურადღების მიქცევა. სასამართლომ განმარტა მოთხოვნის მატერიალური საფუძვლების შესაბამისობა გარანტიის პირობებთან.⁸³ თბილისის საქალაქო სასამართლომ განიხილა საავანსო უზრუნველყოფის საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე თანხის დაკისრებასთან დაკავშირებული დავა.⁸⁴ გარანტი უთითებდა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის რამდენიმე საფუძველს: ა) საგარანტიო მოთხოვნის გადაცემას ვადის გასვლის შემდგომ, ბ) საავანსო გარანტიის შემცირებას შესრულებულ სამუშაოთა ოდენობის შესაბამისად, გ) მოთხოვნის შინაარსობრივ სიზუსტეს, რაც მოიცავს დარღვევის შესახებ მითითების არარსებობას. სსკ-ის 885-ე მუხლში არსებული იმპერატიული ჩანაწერის მიუხედავად, ბენეფიციარს არ აღუწერია პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევის შინაარსი და არ დაურთავს გარანტიაში მითითებული (დარღვევის დამადასტურებელი) დოკუმენტაცია. ბენეფიციარმა გარანტის სრულყოფილი ინფორმირება არ მოახდინა. სასამართლომ ყურადღების მიღმა დატოვა მოთხოვნის ფორმალური შესაბამისობის საკითხი და იმსჯელა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის სხვა საფუძველებზე. ბენეფიციარის მოთხოვნა არ დააკმაყოფილა არცერთი ინსტანციის სასამართლომ. სასამართლო ვალდებული იყო, გაემახვილებინა ყურადღება მოთხოვნის შინაარსობრივ ნაწილზე და განემარტა, იყო თუ არა ამგვარი მოთხოვნა დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ერთ-ერთი საფუძველი.

საგარანტიო მოთხოვნის წარდგენის ფორმასთან დაკავშირებით საინტერესოა ერთი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება:⁸⁵ გარანტი უთითებდა, რომ მისი ჯეროვანი ინფორმირება პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევის შესახებ არ მომხდარა. კერძოდ, ბენეფიციარი

⁸³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 17 ივლისის გადაწყვეტილება, საქმე №2/856-15; თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2016 წლის 9 ნოემბრის გადაწყვეტილება №2ბ/4559-15, №330210015703697, რომელიც ძალაში დატოვა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ.

⁸⁴ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 21 ივნისის გადაწყვეტილება №2/7526-15. თბილისის სააპელაციო პალატის 2017 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტილება №2ბ/4510-16, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 11 ივლისის განჩინება.

⁸⁵ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 20 მაისის განჩინება №2ბ7114/14, №330210014403740.

ვალდებული იყო, მოთხოვნაში მიეთითებინა, რაში გამოიხატებოდა ძირითადი ვალდებულების დარღვევა და რამდენს შეადგენდა პრინციპალის მიერ ბენეფიციარისათვის მიყენებული ზარალი, რის შემდეგაც გარანტი უზრუნველყოფდა მოსარჩელისათვის გარანტიის თანხის ანაზღაურებას საგარანტიო თანხის ფარგლებში. გარანტის მიერ თანხის გადახდაზე უარის ერთადერთი საფუძველი ჯეროვანი მოთხოვნის განუხორციელებლობა იყო. სასამართლომ განმარტა, რომ გარანტი მხოლოდ იმ შემთხვევაშია უფლებამოსილი, უარი თქვას ბენეფიციარის წინაშე ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე, თუ მოთხოვნა ან თანდართული დოკუმენტები არ შეესაბამება გარანტიის პირობებს, ანდა ისინი წარედგინა გარანტს გარანტიით განსაზღვრული ვადის დამთავრების შემდგომ⁸⁶, რაც კონკრეტულ შემთხვევაში არ არსებობდა.

კერძოდ, ამ საქმეზე დადგინდა, რომ გარანტი თანხის გადახდაზე უარს არ აცხადებდა არცერთი იმ საფუძველით, როგორებიცაა: 1) შეუსაბამობა გარანტიის პირობებთან და/ან 2) მოთხოვნის წარდგენა გარანტიის ვადის გასვლის შემდგომ. სასამართლომ განმარტა, რომ მხარეთა მიერ ერთადერთი პირობა, რაც თანხის გაცემის სავალდებულო წინაპირობად განისაზღვრებოდა, იყო მოთხოვნის ვადაში წარდგენა. მოთხოვნის წარდგენის რაიმე სპეციალურ პირობებზე მხარეები არ შეთანხმებულან. ვინაიდან გარანტია რაიმე სპეციალურ პირობას არ ადგენდა და არც უარი თანხის გაცემაზე ამ კუთხით დასაბუთებული არ იყო, არ არსებობდა პრინციპალის მიერ ვალდებულების დარღვევის მიზეზების კვლევისა და დადგენის საჭიროება. შესაბამისად, სასამართლომ დააკისრა გარანტს თანხის გადახდა. სასამართლოს არ განუმარტავს სსკ-ის 885-ე მუხლით გათვალისწინებული იმპერატიული ვალდებულება, რომელიც გარანტის მიმართ ჯეროვნად ინფორმირების ვალდებულებას აკისრებს ბენეფიციარს. ამ მუხლის პირველი ნაწილი ბენეფიციარს ავალდებულებს მოთხოვნის განხორციელებისას: ა) მოთხოვნა წარმოადგინოს წერილობითი ფორმით, ბ) დაურთოს გარანტიაში მითითებული დოკუმენტაცია, გ) აუწყოს, რაში გამოიხატება ძირითადი ვალდებულების დარღვევა. ამ სამი მოთხოვნიდან ერთ-ერთის დარღვევა „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის დარღვევით წარდგენილ მოთხოვნას ნიშნავს, რაც, საერთაშორისოდ დადგენილი პრაქტიკის შესაბამისად, გარანტს ათავისუფლებს თანხის გადახდისაგან. კანონში ამ ჩანაწერის მიუხედავად, სასამართლომ მოთხოვნის წარდგენის სპეციალური წესის არსებობა მხარეთა შეთანხმებას დაუკავშირა, რითაც უგულებელყო „ზუსტი შესაბამისობის“ საკმაოდ მნიშვნელოვანი პრინციპი.

გაურკვეველია, როგორ მოხდება ამ კუთხით ქართული სასამართლო პრაქტიკის განვითარება, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსს კონვენციისა და უნიფიცირებული წესების მსგავსი პოზიცია უჭირავს და აბსოლუტურად განამტკიცებს საერთაშორისო პრაქტიკაში გაბატონებულ პოზიციას. ბენეფიციარი ვალდებულია, მოთხოვნის წარდგენისას დაიცვას „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი. ამ პრინციპის არსებობის უმთავრესი მოვალეობაა პრინციპალის ინტერესების დაცვა ბენეფიციარის არამართლზომიერი მოთხოვნის განხორციელებისაგან.

5. დასკვნა

საბანკო გარანტია, როგორც მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალება, ფართოდ გამოიყენება, როგორც საერთაშორისო, ისე შიდასახელმწიფოებრივ სავაჭრო და ეკონომიკურ ურთიერთობებში. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ თანამედროვე ბიზნესგარიგებებში თითქმის არ არსებობს მსხვილი ეკონომიკური პროექტი, რომლის უზრუნველყოფის საშუალებად არ იქნა გამოყენებული გარანტია. ამგვარი ფართომასშტაბიანი ურთიერთობის რეგულირები-

⁸⁶ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 887-ე მუხლის პირველი ნაწილი, 26/06/1997.

სას სხვადასხვა სამართლებრივი პრობლემის არსებობა გამორიცხული არ არის. მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან აქტიურად ჩაერთო საერთაშორისო ორგანიზაციები და სახელმწიფოები გარანტიათა რეგულირების მონესრიგების სფეროში. ამის შედეგად შეიქმნა სხვადასხვა სახის უნიფიცირებული წესები, რომლებიც სარეკომენდაციო ხასიათისაა და სახელშეკრულებო ურთიერთობის მხარეებს შეუძლიათ მათი გამოყენება ურთიერთობის მონესრიგებისათვის.

უნიფიცირებული წესებისა და გაეროს სავაჭრო კომისიის მიერ კონვენციის ნორმების შესაბამისად ჩამოყალიბებული ძირითადი პრინციპები საბანკო გარანტიათა ბუნების განსაზღვრისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონეა. გარანტიათა დამოუკიდებლობისა და „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპი განასხვავებს მას უზრუნველყოფის სხვა საშუალებებისაგან და მისი უმთავრესი ღირსებაა. თუმცა აღნიშნული არ უნდა განიმარტოს იმდაგვარად, რომ იგი ურთიერთობის მონანღილებისათვის შემბოჭავი ფაქტორი იყოს.

დამოუკიდებლობისა და ზუსტი შესაბამისობის პრინციპი განამტკიცებს იმას, რომ გარანტს მხოლოდ მინისტერიალური ფუნქცია გააჩნია. მისი მთავარი მოვალეობაა, შეამოწმოს წარმოდგენილი დოკუმენტები, რათა დაადგინოს მათი გარანტიის პირობებთან შესაბამისობა.⁸⁷ ამ ორ პრინციპს შორის არსებობს გარკვეული ურთიერთმიმართება, რამდენადაც დამოუკიდებლობის პრინციპი ბენეფიციარის მხრიდან უფლების ბოროტად გამოყენების რისკის წინაშე აყენებს პრინციპალს. მისი ერთადერთი დამცველი სწორედ ზუსტი შესაბამისობის პრინციპია. ამრიგად, ეს ორი პრინციპი გამოიყენება ძირითადი ხელშეკრულების მხარეთა ინტერესების დაბალანსებისათვის.⁸⁸

საბანკო გარანტიის დამოუკიდებლობის პრინციპი არაერთხელ იქნა განმარტებული სამართლოს მიერ და ჩამოყალიბებული პრაქტიკის თანახმად, გარანტი ვალდებულია, იმოქმედოს გარანტიის პირობების შესაბამისად, თუმცა მოთხოვნის მართვისას უნდა მოახდინოს შემთხვევის რეგულირება გონივრული წინდახედულებისა და კეთილსინდისიერების პრინციპების მიხედვით. ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში გარანტიის დამოუკიდებელი ბუნებისაგან განსხვავებით არ ექცევა ყურადღება მოთხოვნის „ზუსტი შესაბამისობის“ პრინციპის შინაარსსა და მნიშვნელობას.

ბიბლიოგრაფია

1. საქართველოს კანონი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, 26/06/1997, მუხლები: 881, 887, 885.
2. დამოუკიდებელი გარანტიებისა და რეზერვული აკრედიტივების შესახებ კონვენცია, მუხლები: 2,3,5, 12,14,16.
3. საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ მიღებული დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ №458 უნიფიცირებული წესების მუხლი №1, 2, 9.
4. საერთაშორისო სავაჭრო პალატის მიერ მიღებული დამოუკიდებელი გარანტიების შესახებ №758 უნიფიცირებული წესების მუხლი №3,13,14,15,19,22,20,6.
5. ხატიაშვილი ა., საბანკო გარანტია, როგორც ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის დამოუკიდებელი საშუალება და ხელშეკრულების მხარეთა პასუხისმგებლობა, 2011, 35, 36, 37.

⁸⁷ ხატიაშვილი ა., საბანკო გარანტია, როგორც ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის დამოუკიდებელი საშუალება და ხელშეკრულების მხარეთა პასუხისმგებლობა, 2011, 35.

⁸⁸ Odeke A., Judicial Approach to Injunctions in Letters of Credit and Performance Bond Transactions: The Fraud Exception Re-examined, Denning Law Journal, Vol. 10,1995, 38.

6. ხოტენაშვილი პ., საბანკო გარანტიათა სამართლებრივი ასპექტები, თბ., 2015, 7.
7. ჭანტურია ლ., სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი, თბ., 2011, 90.
8. ლ. ჭანტურია, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, რედაქტორი, 2017, 28. 59.
9. ჭანტურია ლ., კრედიტის უზრუნველყოფის სამართალი, თბ., 2012, 204.
10. ფოფხაძე გ., სამაგისტრო ნაშრომი, საბანკო გარანტიის სამართლებრივი ბუნება, 2016, 8.
11. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 11 ივლისის განჩინება, №287114/14, №330210014403740.
12. თბილისის სააპელაციო პალატის 2017 წლის 10 აპრილის გადაწყვეტილება №28/4510-16.
13. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის მიერ 2017 წლის 16 თებერვლის გადაწყვეტილება №28/5563-15, №130210015001063580.
14. გურჯაანის რაიონული სასამართლოს 2016 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილება №340110015001160711.
15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2016 წლის 09 ნოემბრის გადაწყვეტილება №28/4559-15, №330210015703697.
16. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 21 ივნისის გადაწყვეტილება №2/7526-15.
17. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 17 ივლისის გადაწყვეტილება, საქმე №2/856-15.
18. ხაშურის რაიონის სასამართლოს 2015 წლის 29 სექტემბრის გადაწყვეტილება, №2-302-2015, №130210015001063580.
19. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 07 ივლისის გადაწყვეტილება №ას-80, 77, 2014.
20. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2009 წლის 17 მარტის გადაწყვეტილება, საქმე №ას-781-996-08, 14-15.
21. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2009 წლის 20 ოქტომბრის განჩინება, ქ. თბ., საქმე № ას-562-871-09, 10.
22. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატა, 2001 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილება, საქმე №3კ-62-01 17, 3.
23. Odeke A., Judicial Approach to Injunctions in Letters of Credit and Performance Bond Transactions: The Fraud Exception Re-examined, Denning Law Journal, Vol. 10,1995, 38.
24. Bertrams R., Bank Guarantees in International Trade, 3rd ed., Kluwer Law International, 2004, 1.
25. Kayembe G.L., The Fraud Exception in Bank Guarantee”, 2008, 1.
26. Kelly-Louw M., The Documentary Nature of Demand Guarantee and Doctrine of Strict Compliance , 2009, 309.
27. De Ly P., The UN Convention on Independent Guarantees and Stand-by letters of Credit” 1999, 831.
28. Goode R., Guide to the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees, 1992, 751.
29. Kelly-Louw M., Limiting exceptions to the autonomy principle of demand guarantees and letters of credit, 2008,197, 311.
30. Oelofse A., The Law of Documentary Letters of Credit in Comparative Perspective, 1997, 354.
31. Eitelber E., Autonomy of document Credit Undertakings in South African Law, 2002, 122.
32. Hsun Ch.H., The Independence of Demand Guarantees, Performance Bonds and Standby Letters of Credit,” National Taiwan University Law Review, Vol. 1:2, 2006, 3.
33. Barru D.J., (2005), “How to Guarantee Contractor Performance on International Construction Projects: Comparing Surety Bonds with Bank Guarantees and Standby Letters of Credit,” George Washington International Law Review, Vol. 37, Issue 1, 78-80.